

GLASILO KULTURNE MANIFESTACIJE DANI KSAVERA ŠANDORA GJALSKOG

GJALSKI

BROJ PETI

ZABOK, LISTOPAD 2017.

LIKOVNA RADIONICA
UMJETNIČKE GRAFIKE

Deset
kreativnih
godina

FOTORADIONICA

Kod
majstora
učitelja

RADIONICE ČITANJA
(I PISANJA)

Od vida do
nevida

IZLOŽBE

Vatroslav
Kuliš
~
Goran
Kujundžić
~
Marjeta
Đurđek

GOSTI KNJIŽEVNICI

Edi Matić
Borivoj Radaković

KONCERTI

Vedran Kocelj i
Krešimir Starčević
Svemirko

DOBITNIK OVOGODIŠNJE NAGRADE

Kristian Novak

Ciganin, ali najljepši

Ljudi od riječi

imaju bitnu ulogu

O Ksaveru Šandoru Gjalskom	3
O Danima Gjalskog	3
INTERVJU: Kristian Novak, dobitnik Književne nagrade Gjalski	4
Dosadašnji dobitnici Književne nagrade K.Š.Gjalski	5
Odluka Prosudbenog povjerenstva	7
RADIONICE:	
Radionica čitanja (i pisanja): Od vida do nevida	8
Radionica kreativnog pisanja: Put u središte kratke priče	9
Fotoradionica: Kod majstora učitelja	9
Likovna radionica umjetničke grafike: Deset kreativnih godina	10
PREDSTAVLJANJE KNJIGE:	
Edi Matić: Regija stranaca	11
KNJIŽEVNA VEČER:	
Borivoj Radaković	12
Pub kviz	12
KAZALIŠNA PREDSTAVA:	
Taksimetar	12
KONGERTI:	
Vedran Kocelj i Krešimir Starčević	13
Svemirko	13
IZLOŽBE:	
Vatroslav Kuliš: Centripetalne fuge	14
Marjeta Đurđek: Putovanja	15
Goran Kujundžić: Istkani crteži	15

Dragi čitatelji,

već petu godinu smo s vama prateći Dane Gjalskog raznolikim temama. Fotografije Gjalskog koje krasi ovaj i prethodne brojeve, fotografije su iz obiteljskog albuma Gjalskog koje je unuka njegove nećakinje, Marija Makuc-Pojatina, poklonila Gradskoj knjižnici u Zaboku.

Ovogodišnje Dane svakako će obilježiti dobitnik Nagrade, Kristian Novak, najnagrađivaniji autor ove godine i trenutno najčitaniji pisac u zemlji, čija razmišljanja i dojmove pročitajte u nastavku.

Kreativne radionice već godinama okupljaju velik broj polaznika zahvaljujući i odličnim voditeljima koji najčešće ostaju u sjeni. Zato u ovom broju donosimo priče o njima.

Od Gjalskijevih Gredica do Osnovne škole koja nosi njegovo ime, svi gradski prostori bit će ispunjeni raznovrsnim kulturnim programima na koje vas, i ovim putem, s radošću pozivamo. Tjedan pred nama posvećen je knjizi, književnosti, „malim” i „velikim” piscima i onom jednom čiji duh, zahvaljujući ovoj manifestaciji, živi i danas. Srdačno vas očekujemo!

TAJNICA MANIFESTACIJE
ANDREJA ŠAGUD

**KULTURNA MANIFESTACIJA
DANI KSAVERA ŠANDORA GJALSKOG
23. – 28. listopada 2017.**

ORGANIZATOR: Kulturna manifestacija
Dani K.Š.Gjalskog – Zabok
PREDSEDNIK: Ivan Hanžek

UPRAVNI ODBOR KULTURNE MANIFESTACIJE:
Tihomir Vrančić – *predsjednik*,
Dušanka Mikulec Mikac – *zamjenica
predsjednika*, Andreja Šagud – *tajnica*,
Ingrid Lončar, Ljiljana Mokrovčak,
Bibijana Šlogar, Dinka Tomašković
Presečki, Sofija Keča, Tina Marušić,
Goran Vrgoč i Aleksandar Šandor Pavišić –
članovi

SUORGANIZATORI:
Društvo hrvatskih književnika, Pučko
otvoreno učilište Zabok, Osnovna škola
K.Š.Gjalskog – Zabok, Gimnazija AGM,

Srednja škola Zabok, Škola za umjetnost,
dizajn, grafiku i odjeću Zabok, Gradska
knjižnica Ksaver Šandor Gjalski, Gokul,
Dvorac Gjalski, Huncut, Regeneracija,
Digital Foto Art, The Old Rock Bar

**PROSUDBENO POVJERENSTVO
ZA KNJIŽEVNU NAGRADU:**
Stjepan Čuić, DHK – Zagreb, *predsjednik*
Ivica Matičević, DHK – Zagreb
Julijana Matanović, DHK – Zagreb
Sofija Keča, Dani Gjalskog – Zabok
Ingrid Lončar, Dani Gjalskog – Zabok

**PROSUDBENO POVJERENSTVO
ZA MALU NAGRADU GJALSKI**
Hrvoje Kovačević, književnik, *predsjednik*
Ines Krušelj-Vidas, prof.,
Osnovna škola Gornja Stubica
Valerija Novak, prof.,
Osnovna škola K.Š.Gjalskog, Zabok

**PROSUDBENO POVJERENSTVO
ZA NAGRADU GJALSKI ZA SREDNJOŠKOLCE**
Irena Labaš Veverec, prof., Škola
primijenjene umjetnosti i dizajna, Zagreb
Sanja Ždralović, prof., Gimnazija AGM
Kristina Špiranec, književnica i
književna kritičarka

IZDAVAČ: Kulturna manifestacija Dani K.Š.
Gjalskog, Kumrovečka 8, Zabok
UREDNIKA: Andreja Šagud
OBLIKOVANJE: Marina Skoko i Igor Vranješ
TIPOGRAFIJA: Nikola Đurek
WEB DIZAJN: Bojan Janjanin
TISAK: Službeni glasnik, Krapina
NAKLADA: 1000 kom.
www.danigjalskog.com

POKROVITELJI: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Krapinsko-zagorska županija, Grad Zabok, Grad Crikvenica i Grad Poreč
MEDIJSKI POKROVITELJI: Zagorski list, Radio Kaj i Zagorski radio **DONATORI MALE NAGRADE GJALSKI I NAGRADE GJALSKI ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA:** Školska knjiga Zagreb – Časopis Modra lasta; Ex libris, Rijeka; Gradska knjižnica Ksaver Šandor Gjalski, Zabok; Kajkaviana, Donja Stubica; Grad Crikvenica i Grad Poreč **SPONZORI:** EUROPLAKAT, Zagreb; TRGOCENTAR, Zabok; VALOVITI PAPIR DUNAPACK, Zabok; HUNCUT; ZAGREBAČKA BANKA; ERSTE & STEIERMÄRKISCHE BANK; OTP BANKA; APOSS, Zabok; TZ PODRUČJA SRCE ZAGORJA

O KSAVERU ŠANDORU GJALSKOM

PIŠE TINA MARUŠIĆ

Rođenje Ksavera Šandora Gjalskog, pravoga imena Ljubomil Tito Josip Franjo Babić, 26. listopada 1854. godine za Hrvatsko zagorje i hrvatsku književnost značit će pojavu osebujnog književnika i aktivnoga političara, a odrastanje u plemićkoj kuriji u Gredicama za „gredičkog gospodina” značit će i cjeloživotno promišljanje, propitivanje i pisanje o propadanju hrvatskog plemstva, političkim prilikama i strujama u zemlji, ali i o ljepotama krajolika u maniri lirskih opisa i impresionističkih detalja.

Bogata osobnost i obrazovanje Gjalskoga manifestiraju se u aktivnom političkom, kulturnom i društvenom životu, što dokazuju njegov studij prava u Zagrebu i Beču, službovanje u Virovitici, Pakracu, Sisku, na Sušaku i u Zagrebu, zastupništvo u Hrvatskom saboru, mjesto župana Županije zagrebačke i grada Karlovca, dvostruko predsjedanje Društvom hrvatskih književnika i mjesto počasnog člana JAZU-a. Široko obrazovanje i odrastanje u kuriji te ljubav prema književnosti, Gjalskog su motivirali i potaknuli na stvaranje književnog opusa koji zrcali njegovu bogatu osobnost i interese. Gjalski se kao književnik javlja 1884. u Vencu crticom *Illustrissimus Battorych* koja je 1886. ušla u zbirku *Pod starimi krovovi*. Svoj prvi roman — *Maričon* Gjalski piše 1884., a 1885. u novom dvoru. Nadalje iz godine u godinu, slijedi prava bujica djela: roman *U noći* (1886.), *Janko Borislavić* (1887.), *Tri pripoviesti bez naslova* (1887.), *Biedne priče* (1888.), *Iz varmegjinskih dana* (1891.), *Osvit* (1892.), *Radmilović* (1893.), *Male pripovijesti* (1894.), *Mors* (1897.), *Diljem doma* (1899.). Poslije stanke od sedam godina piše povijesni roman *Za materinsku riječ*. Novelu *Ljubav lajtnanta Milića* piše 1915. Slijede romani *Dolazak Hrvata* (1924.) i *Pronevjereni ideali* (1925.) koji je tiskan po prvi put tek 1994. godine zaslugom Ogranka Matice hrvatske u Zaboku.

Stvaralaštvo Ksavera Šandora Gjalskog koegzistira između poetsko-realističnoga i fantastičnoga. Piščevo stvaralaštvo u tri tematska kruga obuhvaća djela koja tematiziraju povijest, prošlost i politiku, djela s fantastičnim elementima i djela u kojima sam pisac razotkriva svoj autorski čin. Gjalski je bio zagovornik

preporodnih ideja o kojima je slušao u očevu društvu okupljenom oko iliraca. Nije zato ni čudno što zagovara ideju da hrvatska književnost treba biti u funkciji izgradnje hrvatskoga nacionalnog identiteta, pri čemu se osjeća i Šenoin utjecaj. Igram sudbine, stota obljetnica početka hrvatskoga narodnog preporoda preklapa se sa smrću Gjalskoga 6. veljače 1935. godine.

Romani Osvit i *Za materinsku riječ* tematiziraju hrvatski narodni preporod, a roman *Dolazak Hrvata* opisuje i donosi jedan od ključnih trenutaka naroda – dolazak u današnju domovinu. Neosporno je da Gjalski povijest prikazuje vrlo realistično i da su se povjesničari služili njegovim djelima kao autentičnim povijesnim izvorima, ali treba napomenuti da su njegovi povijesni romani u funkciji oblikovanja i osvješćivanja nacionalnoga identiteta. U realističkoj prozi Gjalskoga slikoviti su prikazi junačka, pejzaža i atmosfere. Ciklus fantastičnih novela s okultnim motivima jesu *Tajinstvene priče* u kojima dominiraju motivi noći, sna i smrti. Upliv fantastičnoga u realistično rezultira stvaranjem zasebnoga prostora, ali i mjesta u opusu Gjalskoga. Novela *San doktora Mišića* prepleće motive sna i mrtve drage izazivajući u čitateljima osjećaje nelagode, straha i neizvjesnosti. Gjalski u svojim autobiografskim zapisima direktno, otvoreno i nedvosmisleno progovara o uzorima, izvorima, korištenoj literaturi, o stanju u književnosti i kulturi.

Djela su mu prevedena na bugarski, češki, engleski, francuski, makedonski, njemački, poljski, ruski, slovački, slovenski, švedski i talijanski jezik. Prema njegovoj pripovijesti *Maričon* skladatelj S. Albini napisao je 1901. istoimenu operu, dok je 1974. B. Ivanda prema fantastičnoj pripovijesti *Nocturno* snimio istoimeni TV film naslovljen *Noć poslije smrti*. U televizijskoj seriji *Razgovori sa sjenama* Dubravko Jelačić Bužimski u suradnji s glumcima stvarao je fiktivne razgovore i imaginarne dijaloge s piscima, među kojima je bio i Gjalski, kojeg je utjelovio glumac Zoran Pokupec i otkrio o počecima pisanja u Gredicama, portretima predaka, o obitelji i zaljublivanju, zagorskom pejzažu i književnim uzorima.

Hrvatski Turgenjev, nostalgicar ili prvi pisac političkoga romana, sa životnim putom političkog aktivista, povijesnoga kroničara i vrsnoga književnika, realistički je oslikao cjelokupno društvo svojega vremena i ostavio u nasljeđe svezremenska djela – prikaze i kronike jednoga razdoblja hrvatske kulture i prošlosti – od romantičarskih ljubavnih fabula, realističkih slika i opisa, do fantastičnih (modernističkih) motiva i motiva poetskoga realizma.

O Danima Gjalskog

PIŠE ANDREJA ŠAGUD

Književna nagrada Ksaver Šandor Gjalski ustanovljena je u Zaboku 1979. godine povodom 125. godišnjice rođenja Ksavera Šandora Gjalskog. U početku se Nagrada dodjeljivala svake druge godine za rukopis neobjavljenog djela. Prvi put je dodijeljena 1981., 1983. godine dodijeljene su dvije druge nagrade, a 1985. godine postala je godišnja književna nagrada za najbolje objavljeno prozno književno djelo u Republici Hrvatskoj.

O najboljem književnom djelu odluku donosi prosudbeno povjerenstvo od pet članova, od kojih su dva predstavnici Društva hrvatskih književnika, dva profesori književnosti iz Zaboka, a peti član je prošlogodišnji dobitnik Nagrade

Gjalski. Nagrada se sastoji od povelje, plakete s likom K.Š. Gjalskog i novčanog iznosa. Nagradu dodjeljuju Društvo hrvatskih književnika i Grad Zabok, uz potporu Ministarstva kulture RH, Krapinsko-zagorske županije te gradova Poreča i Crikvenice.

Od početne ideje o dodjeli književne nagrade razvila se Kulturna manifestacija *Dani K.Š. Gjalskog* koja se održava svake godine krajem listopada. U okviru manifestacije organiziraju se mnogobrojni kulturni programi – izložbe, koncerti, kazališne predstave, promocije knjiga, književni susreti, tribine, kreativne radionice. Uz Književnu nagradu *Gjalski* dodjeljuju se i nagrade za

literarne radove učenika osnovnih i srednjih škola koje su ustanovljene kao poticaj proznom stvaralaštvu djece i mladih, a po uzoru na njih, u Poreču i Crikvenici, prijateljskim gradovima Grada Zaboka, ustanovljene su slične nagrade. Svi nagrađeni radovi tiskaju se u knjizi *PoZiCa* – zbirci literarnih i likovnih radova učenika Poreča, Zaboka i Crikvenice.

Dani Gjalskog najznačajnija je književna manifestacija u Krapinsko-zagorskoj županiji, a Nagrada *Gjalski* jedna od najvažnijih književnih nagrada za prozu u Republici Hrvatskoj čiji su dobitnici najznačajnija imena suvremene hrvatske proze.

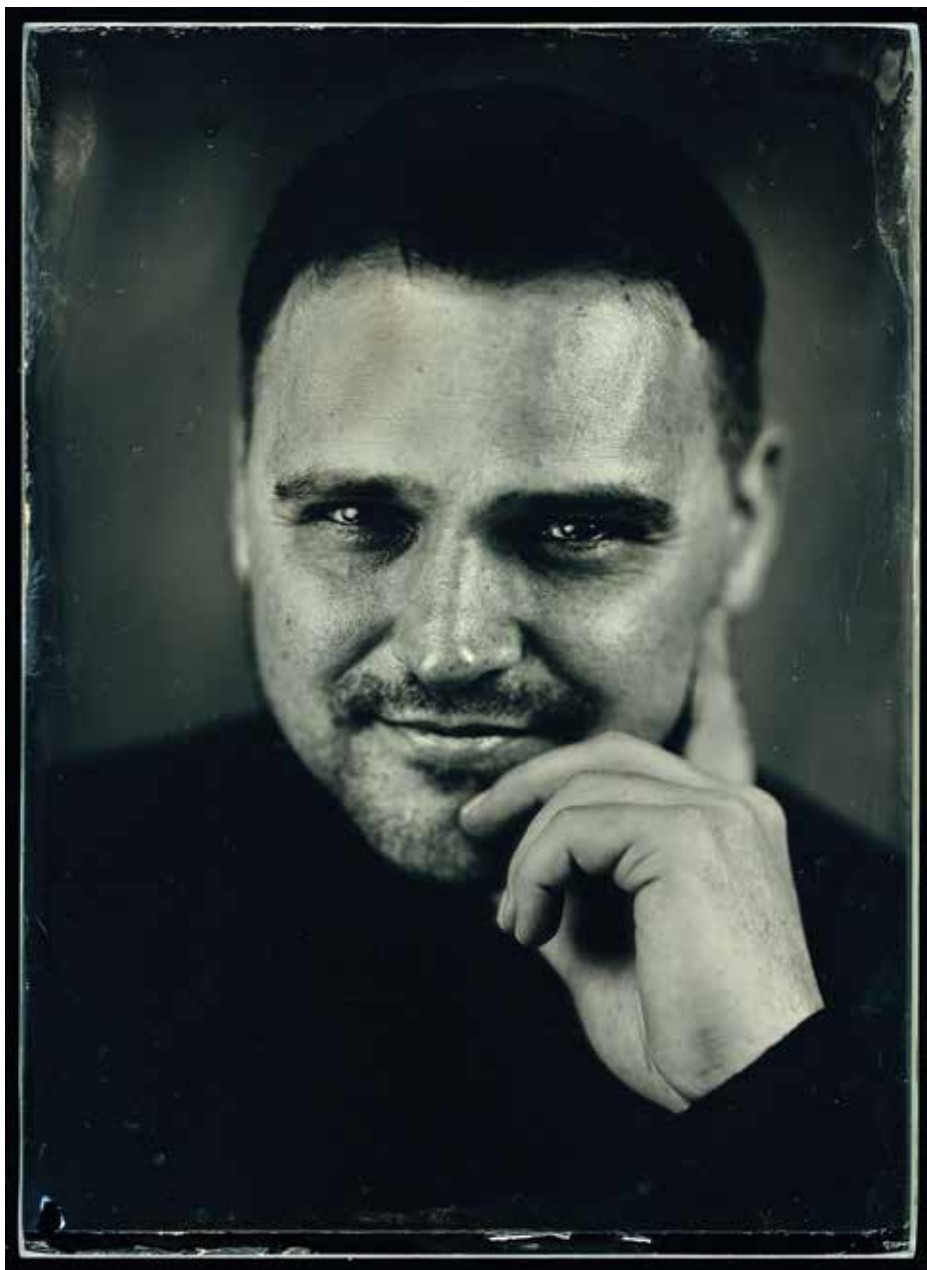
Ljudi od riječi imaju bitnu ulogu

RAZGOVARALA SOFIJA KEČA

Nakon prvog romana OBJEŠENI 2005. i romana ČRNA MATI ZEMLJA 2013. objavljujete svoj treći roman CIGANIN, ALI NAJLJEPŠI. Slažete li se s tvrdnjom da je *Ciganin*, ... roman o ljudskoj egzistenciji, pesimistična psiho-socijalna studija straha koji nam nameće suvremena dehumanizirana civilizacija, ali i mi sami? Vidite li se na tragu Marinkovičevog velikog romana *Kiklop* i njegovog Phobosa koji nas proždire?

Imam previsoko mišljenje o Marinkovičevu radu da bih svoje pisanje ikada stavio u korelaciju s njegovim. Osim one da je on jedan od divova na čijim plećima stojimo svi koji danas u Hrvatskoj pišemo. Kad ste već spomenuli *Kiklopa*, sjećam se da sam, iščitavajući ga detaljno tijekom studija, ipak imao nekakav osjećaj odmaka, prilično čvrst dojam da nam se ONO ipak ne može ponoviti, da smo naučili nešto. Da, mislio sam, bit će ratova i trenja i mržnje svakojake, ali onakva ljudska strahota više nikada. Danas više nisam toliko siguran.

Možda to jednostavno dođe s godinama, možda zato što sam postavši roditeljem postao i oprezniji, a možda zato što informacije koje dopiru do mene govore da doista živimo u vremenu kada će se pokazati živi li čovjetina u začaranu krugu. No, nisam pesimist, jer smatram da možemo utjecati na svoju sudbinu. Moj je rad na *Ciganinu* od samoga početka bio pogled

SNIMIO ROBERT GOJEVIĆ

na društvenu cjelinu i suvremenost. Ona ima i svojih pozitivnih segmenata, ali ta je priča bliža dnu. Trudio sam se izbjegavati opća mjesta žrtve, patnje i kulture siromaštva jer nisam na taj način želio manipulirati osjećajima čitatelja. Ne znam što bih time dobio i sigurno nisam bio spreman na takvo pisanje potrošiti četiri godine života. Želio sam ispričati ljudsku priču, jednu od tisuća sličnih koje govore o ovome trenutku u Hrvatskoj. Ali ne kako bih prikazao užas i patnju, nego kako bih u tom, kako kažete, dehumaniziranom kontekstu pronašao momente ljudskosti.

Kako gledate na sveobuhvatni osjećaj straha kojega, ma koliko se dičili visokim stupnjem civiliziranosti,

ne možemo pobijediti, kojemu ne možemo umaći upravo kao ni zlu? Jesu li zlo i strah, poput ljubavi i smrti, konstante ljudske povijesti? Strah je, krenimo od osnove, moja intimna opsesija. Čini mi se da je moj životni put velikim dijelom bio određen strahovima. Ne mislim da sam osobito bojažljivo stvorenje, ali dobro osjetim da, kada se taj osjećaj jednom pojavi u situaciji, on je mijenja više od bilo koje druge okolnosti. Kao da je odjednom broj mogućnosti sveden na dvije – suočiti se ili pobjeći. Nema trećeg. Ne želim ući u danas toliko popularno područje životnih mudrosti za svaki dan, ali vjerujem da je strah jedini pravi i iskonski ljudski determinizam. I time, kako ste rekli, povijesna konstanta. U nekom sam trenutku,

pišući *Ciganina*, shvatio da je mojim likovima jednako kao i meni. Dao sam im jednak odabir – pobjeći ili suočiti se. Ni jedno ni drugo ne jamči uspjeh za pojedinca. Ali bijeg mijenja samo sudbinu pojedinca, a suočavanje mijenja i okolinu. Golema je razlika. Ali ne čini civilizarno društvo samo suočavanje sa strahovima. Mislim da je važno i detektirati mehanizme koji se pokreću i koji često dovode do iracionalnih i autodestruktivnih reakcija.

Milena kaže da „nam mir nije prirodno stanje”. Cijeloga života „kočimo”, a kada provali nasilje, osjećamo olakšanje jer se makar na trenutak, prestajući kočiti, konačno odmaramo. Zašto je onih koji „žele živjeti” tako malo i zašto dolaze zadnji? Čini mi se da je ishodništvo ove romaneskne priče tek sitna ljudska željica da živimo običan, miran život, da imamo obitelj, krov nad glavom, da radimo posao za koji smo se školovali. Vaši književni junaci žele upravo to, ništa više (Milena, Sandi, Nuzat), ali im je onemogućeno da to ostvare.

Kada je priča još bila u fazi skiciranja, između ostalih nametnuo mi se sljedeći problem: ako ću pisati o običnim ljudima, ne mogu pisati pametne i duboke misli. Odnosno – teško ću se othrvati trivijalnom. U *Črnoj mati* sam barem imao glavnog lika i pripovjedača intelektualca, koji je imao pravo i na filozofski ekskurs. Ovdje ne. Ali bio sam u krivu. Evo bitne spoznaje do koje sam došao tijekom protekle četiri godine: ako zagrebem dovoljno duboko i ako svoju junakinju ili junaka stavim pred doista tešku dvojbu, sve se mijenja. Tada se dokida i razlika između „običnih” ljudi i onih drugih, tko god oni bili. Kada se lik suoči s dvojбом koja je zaljuljala same temelje njegova bitka, njegovo promišljanje može postati duboko i filozofsko, bio on sveučilišni profesor filozofije ili bio nepismen i neobrazovan. I sasvim svejedno kakvu životnu čežnju ima lik, a složit ćemo se da likovi u *Ciganinu* doista žele samo život dostojan življenja, ništa više. Tako mi je i Milenino promišljanje o zlu sasvim organski izraslo iz njezine situacije.

Često se bavim mišlju kako nas od naših predaka pečinskih ljudi evolucijski ne dijeli nekakav preveliki put. Kada smo doista ugroženi, reagiramo onako kako bi oni reagirali. Svatko tko danas živi, potomak je nekog tko je morao ubiti da bi preživio.

Uljudena reakcija na prijetnju ili stres je naučena, a mene zanimaju oni momenti kada je pritisak prejak i kada ta maska počinje pucati.

Spajate dvije osnovne priče: hrvatsku, romsku, međimursku s onom

mosulskom, kurdskom, izbjegličkom premreživši je s mnogo drugih tema. No, pokazali ste da su to iste priče, to je još jedna naša, ljudska priča. Može li ona imati i drugačiji kraj?

Može, uz goleme napore svakog pojedinca. I tu dolazimo do problema. Europljani su, uljuljkani u svoje komotne egzistencije, stavljeni u položaj da odjednom nemaju kontrolu nad Drugim. Prije smo se kao turisti mogli veseliti njihovim egzotičnim običajima, pa se vratiti u hotel, a za koji dan odletjeti natrag u ono što nazivamo civilizacijom. A sada nam je ta egzotika pred vratima i ne znamo točno što bismo s njom. Pa odemo u ekstreme. Ili ih nazivamo opasnošću, ili ih nazivamo silnim obogaćenjem. I, čini mi se, iznervirani smo jer, uz sve što nam visi nad glavama, sada imamo još dodatni utrošak energije, koji je došao manje ili više nenadano. Pa se postavljaju svakakva pitanja.

Što će nam izbjeglice iz tamo nekakve Sirije? Ili Romi, koji su doduše već dulje tu, ali su do prije par godina bili tiho? Ne trebaju nam. Ne treba nam ni romska kultura, ne trebaju nam stomatolozi i doktori i sva ona zanimanja koja spominju oni koji žele upozoriti da nisu svi migranti islamski fundamentalisti. Smeta me što je ta diskusija uopće tako inscenirana. Što će nam – kakvo je to pitanje? Ako smo doista civilizirani, i ako se doista dičimo da živimo u kulturnom krugu koji je stasao na kršćanskoj i antičkoj filozofiji, na nasljeđu građanske revolucije – onda tom pitanju nema mjesta. Tu su. I pronaći ćemo načina za suživot i na novo konstituiranje prvog lica množine.

Odabrali ste četiri pripovjedača koji pripadaju različitim miljeima: nacionalnim, vjerskim, kulturnim, etičkim, dobrim, profesionalnim, svjetonazorskim. Jeste li željeli prodrijeti do onoga što nam je svi-ma zajedničko, bez obzira na bilo koju pripadnost?

Svakako. Ja sam zadnji koji će otkloniti daljnje razmišljanje o razdorima u društvu i svijetu kozmopolitskim maksimama kako su svi ljudi braća i kako smo svi jednaki. Osjećam da je iza toga često snobizam. Prezir, često prema onome što nam je najbliže, a diviniziranje onoga što nam je daleko. Nismo svi jednaki i nismo svi braća. Ne moramo ni biti. Iluzorno je očekivati da će svijet s toliko razlika i različitih čežnji ikada biti bez sukoba. Ali bitno je da se složimo oko onoga što je zajedničko. Čini mi se da imamo zajedničke neprijatelje i zajedničke težnje. Teško se sjetiti što to mi imamo zajedničko s nekime tko dolazi iz Sirije ili Mongolije? Evo jedne: svatko od nas

DOSADAŠNJI DOBITNICI KNJIŽEVNE NAGRADE KSAVER ŠANDOR GJALSKI

1981. **Ivan Aralica** Put bez sna
1983. **Iris Supek** Kraj svijeta počinje kihanjem
Tatjana Arambašin Slišković Čovjek koji je volio vlakove, čovjek koji je mrzio vlakove i druge priče s tračnica
1985. **Irena Vrkljan** Svila, škare
1986. **Pavao Pavličić** Trg slobode
1987. **Hrvoje Hitrec** Ljubavi na crnom baršunu
1988. **Dubravka Ugrešić** Forsiranje romana reke
1989. **Nedjeljko Fabrio** Berenikina kosa
1990. **Zvonimir Majdak** Krevet
1991. **Goran Tribuson** Potonulo groblje
1992. **Feda Šehović** Svi kapetanovi brodolomi
1993. **Dalibor Cvitan** Ervin i ludaci
1994. **Miljenko Jergović** Sarajevski Marlboro
1995. **Pavao Pavličić** Šapudl
1996. **Višnja Stahuljak** Sjećanja
1997. **Alenka Mirković-Nađ** 91,6 Mhz glasom protiv topova
1998. **Ratko Cvetnić** Kratki izlet, zapisi iz Domovinskog rata
1999. **Goran Tribuson** Trava i korov
2000. **Zoran Ferić** Anđeo u ofsajdu
2001. **Stjepan Tomaš** Odněkud dolaze sanjari
2002. **Nedjeljko Fabrio** Triameron
2003. **Josip Mlakić** Živi i mrtvi
2004. **Renato Baretić** Osmi povjerenik
2005. **Luko Paljetak** Skroviti vrt
2006. **Igor Štikis** Elijahova stolica
2007. **Sanja Lovrenčić** U potrazi za Ivanom
2008. **Ivo Brešan** Katedrala
2009. **Ratko Cvetnić** Polusan
2010. **Ivana Šojat-Kuči** Unterstadt
2011. **Ivan Aralica** Carske kočije
2012. **Nikola Đuretić** Almanah smrti i nestajanja
2013. **Pavao Pavličić** Muzej revolucije
2014. **Julijana Matanović** I na početku i na kraju bijaše kava
2015. **Dubravko Jelačić Bužimski** Nezaboravne priče iz kavane Corso
2016. **Željko Ivanković** Rat i sjećanje

želi da mu dijete ima jednake šanse. Da ga se zaštiti od bolesti i od diskriminacije bilo kojeg oblika. Samo to. Uz malo truda, siguran sam da bi se pronašlo još zajedničkih želja.

Nuzat je prešao tisuće kilometara, napustio je domovinu, dom i obitelj da bi došao u svijet njemu potpuno nepoznat, a sve u potrazi za dostojnim životom. Sandi je mladić iz susjednog sela, dičker, ne može napustiti svoju romsku podlogu, a želi tek voljeti i biti voljen. Nuzat je Kurd, Sandi Rom. Kako ste došli na ideju spojiti ih, pokazati da razlike među njima nema – izbjeglica si i ako živiš ovdje, u Sabolščaku, u Međimurju, u Hrvatskoj. Što to u nama ne da drugima da žive?

Nije bilo potrebno puno kombinatorike da se spoje Rom i Kurd u Međimurju, koliko god taj spoj zvučao neobično. Romi Bajaši žive u Međimurju barem od 19. stoljeća, dakle pravi su Međimurci. A od 90-ih nadalje Međimurje je bilo na trasi ilegalnih migranata iz Afganistana, Iraka, sjeverne Afrike, zapravo iz svih područja pogođenih bilo ratom, bilo siromaštvom. Pričali su stariji ljudi, koji valjda imaju puno lakši san, da noću ponekad vide „crne ljude” kako cestom žure prema skeli na Muri. Dakle, oba su lika organski srasla s Međimurjem. Njima je dvojici zajedničko da traže svoje mjesto pod Suncem, prisiljeni su na to jer su istrgnuti iz svojih korijena. Nisam pošao od pretpostavke da su njihove želje neostvarive. I najzastvorenije zajednice inkluzivne su u nekoj mjeri. Priča se Sandija i Nuzata bavi pitanjem cijene pripadanja. Ali nije na meni kao autoru da prosuđujem je li ona previsoka. Niti da sudim o postupcima svojih likova.

Portretirali ste Hamera, sudionika Domovinskog rata, sada mirnodopskog čuvara hrvatskoga sela od susjednog romskog sela. No on je i trgovac ljudima, karika u lancu koji povezuje kriminalce od Mosula do Sabolščaka. Upleten je i u trgovanje maloljetnim djevojkama. Sudaraju se najviši domoljubni ideali s razbojništvom. Jeste li imali stvarne predloške za ovu temu? A za glasnogovornika Plančića?

U Međimurju ima branitelja, ima i (bivših) krijumčara ljudima, a imali smo prije koju godinu i aferu s prodajom bijelog roblja u koju su bili uključeni državni službenici. Drago mi je da ste istakli Hamera, jer čini se da u dosadašnjoj recepciji pomalo prolazi ispod radara, a izuzetno je kompleksan lik. Jedno je od općih mjesta naše suvremenosti „operacionalizacija” domoljubnih ideala da bi se postigao kakav politički učinak. Ljudi koji su obranili Hrvatsku postali su, između ostaloga, poluga za interese koje samo uz puno mašte možemo na-

SNIMIO MIRKO CVJETKO

zvati domoljubnima. A neki su branitelji od svog junaštva napravili posao.

Hamer je sve, samo ne to. On je časno obavio svoju dužnost, vratio se kući poslije rata i shvatio da poduzeća u kojem je radio više nema. To je inače bila realna situacija u Međimurju u devedesetima, a osim toga su mnogi Međimurci zaposleni u Sloveniji dobivali otkaze i bili zamjenjivani Slovencima. Hamer je, dakle, u situaciji da nezaposlen treba uzdržavati obitelj. Radi ono jedino što mu je preostalo, jedino što zna. Organizira ljude i stvara biznis od prebacivanja ljudi preko granice. Postoji velika razlika između traffickinga, tj. preprodaje bijelog roblja i smugglinga, odnosno krijumčarenja ljudi. Hamer se bavi ovim drugim. On je s krive strane zakona, ali je moralno čist. Pomaže ljudima da pobjegnu u bolji život, i pritom zarađuje. Pragmatičan je, ali mu je i stalo da se ljude koje prebacuje preko granice tretira humano. No, vremenom on mora ulaziti u sve veće i veće kompromise s lokalnim moćnicima i kooperantima da bi svoju organizaciju održao funkcionalnom. U trenutku kad ga susrećemo, on uzima Sandija pod svoje, omogućava mu dostojan život, ali ga i uvlači sa sobom u trulež iza fasade. Za sve što sam naveo postoje realni predlošci, ali Hamer je, naravno, izmišljen lik. Policajac Plančić, izdanak postčinjenične ere u instituciji koja bi se trebala baviti isključivo istinom i činjenicama, također je izmišljen. Puno je važnije pitanje – jesu li čitateljima takvi likovi uvjerljivi? Reakcije čitatelja iz različitih konteksta, a neke su došle i od policijskih inspektora i najboljih hrvatskih forenzičara – govore mi da sam ih dobro izmaštao.

Romska je zajednica prikazana kao strogo hijerarhijski organizirana, problematična je njezina statičnost u odnosu na dosege suvremenog društva (svađa i nasilje među seljanima dogodilo se zbog zdravstvenog prosvjećivanja romskih žena). Vidite li Vi mogućnost promjene i u čemu? Ne postoji jedno jedinstveno romsko pitanje u Hrvatskoj. Situacija je izuzetno heterogena. Budući da sam bio svjestan toga, nisam ni pokušavao stvoriti nekakav „arhetip” romskog naselja. I, naravno, nije svugdje toliko problema-

tično kao što je opisano u *Ciganinu, ali najljepšem*.

Postoje signali koji daju nade. Sve više mladih Roma završava osnovne škole i upisuje srednje. Imamo i sve veći broj studenata Roma u Hrvatskoj. Problem je što, kad se oni vrate u svoja naselja, kao da više ne pripadaju tamo. Kažu mi da se prema njima odnose kao da su donijeli neku zarazu iz svijeta bijelih. Veliko nepovjerenje prema svijetu izvan romske zajednice vidim kao golemu prepreku.

Mislim da treba dati više ovlasti i financija u prave ruke. U prvom redu mislim na učitelje i odgojitelje, ljude koji su na terenu i koji se iz dana u dan nesebično bore za svakog čovjeka.

I osigurati ljudima osnovne životne uvjete. Ne možemo očekivati da će dijete u nastambi bez grijanja razmišljati o zadaći iz matematike. Ili razmišljati o posljedicama kriminalnog djela kad obitelj nema za jelo.

Tekst romana odiše jezičnom raznolikošću i osvaja specifičnim idiomom međimurskog kraja.

Kako ste glavna područja kojima se bavite kao znanstvenik (povijesna sociolingvistika, višejezičnost i nacionalni identitet) ugradili u književno-umjetničko djelo?

Čini se da su mi jezični varijeteti i njihovi učinci bliska tema od djetinjstva. Kao dijete međimurskih gastarbajtera prvo sam morao naučiti njemački da se ne bih igrao sam na Spielplatzu, pa sam morao biti dobar kajkavac da me kod kuće ne bi ismijavali, pa na kraju još i hrvatski standard (a kajkavci dobro znaju kakav je to izazov). Poslije sam učio još jezika, a na kraju završio kao sveučilišni predavač jezikoslovnih predmeta i istraživač na području povijesne sociolingvistike. Ne bih rekao da spoznaje iz znanstvenog rada ugrađujem u svoje pisanje. Točnije je da oboje proizlazi iz jedne te iste fascinacije jezikom kao sredstvom komunikacije, ali i ograničenjima istog tog sredstva. Sve mi se više čini da se velik dio našeg mišljenja odvija nejezično, da mislimo u simbolima, narativima, emocijama. I da nam tek predstoji golem zadatak jezičnog mapiranja tog beskraj. Ljudi od riječi u tome, smatram, igraju najbitniju ulogu.

Kristian Novak rođen je 14. 5. 1979. godine u Baden-Badenu. Osnovnu je školu pohađao u Sv. Martinu na Muri, a opću gimnaziju u Čakovcu. Diplomirao je na dvopredmetnom studiju hrvatskoga jezika i književnosti i njemačkoga jezika i književnosti na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Godine 2011. doktorirao je na Poslijediplomskom doktorskom studiju lingvistike na istom fakultetu. Tijekom diplomskog i poslijediplomskog studija (1998. – 2009.) bio je kategorizirani vrhunski sportaš Hrvatskoga olimpijskog odbora i standardni reprezentativac Republike Hrvatske u karateu te osvajač niza svjetskih i europskih odličja u pojedinačnoj i ekipnoj konkurenciji.

Zaposlio se 2005. godine na Odsjeku za germanistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu kao znanstveni novak. 2012. godine zapošljava se kao viši asistent na Odsjeku za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Rijeci. Godine 2014. napreduje u zvanje docenta. Od ožujka 2017. godine predstojnik je Katedre za hrvatski jezik.

Sudjelovao na desetak međunarodnih znanstvenih konferencija i objavio

SNIMIO MIRKO CVJETKO

dvadesetak stručnih i znanstvenih radova. Boravio je na Freie Universität u Berlinu tijekom 2007. i 2010. godine.

Istražuje na područjima dodirnog jezikoslovlja, višejezičnosti i sociolingvistike. Posebnu pozornost posvetio je proučavanju višejezičnosti za vrijeme ilirskoga pokreta te jezičnopolitičkih i jezičnobiografskih aspekata standardizacije hrvatskoga jezika u 19. stoljeću. Bilancu svojega dugogodišnjega istraživanja razdoblja ilirskoga pokreta objavio je u opsežnoj studiji *Višejezičnost i kolektivni identiteti iliraca* (Zagreb: Srednja Europa, 2012).

Dugogodišnji je član užež uredništva znanstvenoga časopisa *Suvremena*

lingvistika, a od 2012. godine obnaša dužnost tehničkog urednika.

Objavio je tri romana: *Obješeni* (Čakovec: Insula, 2005), *Črna mati zemla* (Zagreb: Algoritam 2014, OceanMore 2017) te *Ciganin, ali najljepši* (Zagreb: OceanMore, 2016.).

Roman *Črna mati zemla* dobitnik je Tportalove nagrade za roman godine. Po njemu je u travnju 2017. godine praižvedena kazališna predstava u Zagrebačkom kazalištu mladih. Rad redateljice Dore Ruždjak Podolski i dramaturga Tomislava Zajeca proglašen je jednom od najboljih predstava kazališne sezone (Jutarnji list, Telegram, Večernji list, Tportal). U tijeku je i filmska adaptacija romana, a roman je doživio nekoliko stranih izdanja.

Za roman *Ciganin, ali najljepši*, koji je u kratkom vremenu dobio niz pohvala književne kritike, Novak je i 2007. dobio Tportalovu nagradu za najbolji roman. Premijera kazališne adaptacije u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu predviđena je za kraj prosinca 2017. godine. Režiju potpisuje Ivica Buljan, a dramaturgiju Ivor Martinić.

Kristian Novak oženjen je, otac dvoje djece, živi u Zagrebu.

Odluka Prosudbenog povjerenstva za dodjelu Nagrade Ksaver Šandor Gjalski za 2017.

Na sjednici održanoj 25. rujna 2017., Prosudbeno povjerenstvo u sastavu Julijana Matanović, Sofija Keča, Ingrid Lončar, Ivica Matičević i Stjepan Čuić (predsjednik), jednoglasno je odlučilo da se Nagrada Ksaver Šandor Gjalski za 2017. dodijeli Kristianu Novaku za roman *Ciganin, ali najljepši* (OceanMore, Zagreb 2016).

U užu izbor za Nagradu ušli su sljedeći autori i naslovi: Damir Karakaš, *Sjećanje šume* (Sandorf, Zagreb 2016); Slađana Bukovac, *Stajška bolest* (Sandorf, Zagreb 2016), Irfan Horozović, *Alfir* (Naklada Đuretić-Studio moderna, Zagreb 2016), Bekim Sejranović, *Dnevnik jednog nomada* (V.B.Z., Zagreb 2017), Ivica Prtenjača, *Tiho rušenje* (V.B.Z., Zagreb 2017) i Kristian Novak, *Ciganin, ali najljepši* (OceanMore, Zagreb 2016).

Obrazloženje

Kada se pronađe i odabere ono što se uopćeno može nazvati „jaka priča iz života” i kada se zna kako s njezinom obradom, tada će se pojaviti i jaki likovi koji će se još dugo pamtili, likovi koji s vremenom postanu simboli određene teme ili fenomena. Novak pronalazi i izabire temu „jake priče” koja nije vidljiva i prepoznatljiva u cijeloj Hrvatskoj, ali na prostoru između Drave i Mure to je već dugo opće mjesto, svakodnevna tema koja se neće doskora riješiti – napeti odnos između romske nacionalne manjine i većinskoga hrvatskoga stanovništva.

Opsežni je pripovjedni materijal Novak raspodijelio u četiri narativno-pripovjedačke cjeline, u ispovjednu perspektivu mladog i „najljepšeg” Ciganina Sandija, njegove intimne prijateljice

Milene, kurdskog izbjeglice Nuzata i policajca Plančića. Četiri pripovjedna lika, svaki u svojoj optici, svjedoči i izvještuje osobi pred sobom – slušatelju, zapisivaču... svjedoku iskaza – što se dogodilo u njihovim životima s obzirom na intimnu vezu Milene i Sandija i Sandijev „posao” s lokalnim šerifom Hamerom oko krijumčarenja izbjeglica s istoka na zapad. Svaki je od pripovjedača ono što se obično u književoteorijskim podjelama drži fiktivnim pripovjedačem, unutarnjim pripovjedačem, a kako je svaki od pripovjedača i lik romana, to je ovo djelo i umnoženi „ja-roman”. Usloznjavanjem perspektiva oko uglavnom iste teme, uz niz podzapleta i fabularnih mikrorogija, Novak je dobio nešto poput rašomonske strukture, kontrolirano dopuštajući i dozirajući izlete pripovjedača u opise vlastitih dodatnih priča iz života i opise unutarnjeg stanja. Pa ipak, sve je to zbog toga da se stekne što bolji uvid i da se što plastičnije i neposrednije predoči kontekst fabularne osi: odnos Hrvata i Roma preko ljubavne i tzv. poslovne, kriminalne veze dviju strana, odnos koji završava tragično obračunom samih Roma. Tragičnu sudbinu nomadskih naroda u srcu Europe upotpunjuje ubojstvo Nuzatova suputnika Azada, arapskoga izbjeglice u potrazi za životnom srećom na drugom kraju svijeta. Rom ubija Arapa pred očima Kurda i drugih Roma kako bi pokazao da je on glavni u sredini u kojoj inače dominiraju tzv. bijeli: lokalna i međunarodna zbilja, tragedija i ironija susrele su se na mjestu krvavoga obračuna u šumi pored međimurskog Sabolščaka.

Osim bistroga i mudroga oka u promatranju društvenih fenomena, tj. sposobnosti da u

hrvatskoj društvenoj zbilji prepoznata upečatljivu priču lokalnoga kolorita koja bi mogla postati i opća projekcija ljudskih odnosa, kao i to da pomno sakupljenu i pripremljenu narativnu građu kompozicijski funkcionalno prelomi/obrađi i uvjerljivo razloži preko instancije dinamičnih pripovjedača, veoma je važno naglasiti i to da Kristian Novak posjeduje iznimni retoričko-lingvistički kapacitet, tj. da znade kako opsežnu i zahtjevnju građu govornih, jezičnih i stilsko-izražajnih sredstava aplicirati u umjetničkom literarnom diskursu. Tako vješta i suverena, funkcionalna i nenametljiva upotreba standardnoga, dijalekatskoga i žargonskog registra posve je rijetka u novijoj hrvatskoj prozi, pa od Marinkovićevih, Novakovih (ali Slobodana) i Aralićinih radova iz 1980-ih i s početka 1990-ih nije se pojavio pripovjedač s takvim osjećajem za jezični slog.

Naposljedku recimo da je romski protagonist Sandi, koji je romanu dao ime, velik i važan lik novije hrvatske proze, a njegova ispovijed Japici, opisi romskog života u Đinju i naputci o odrješenju od simboličko-iracionalnih čvorova iskustva što ih je za osobne zemaljske orijentire svezao strašni pauk – najupečatljivija su mjesta romana, dokaz izvorne i duboke Novakove imaginacije i stvaralačkog umijeća, mjesta koja stvaraju razliku u suvremenoj hrvatskoj umjetničkoj prozi, ne samo u posljednjih nekoliko godina, nego i desetljeća.

U ime Prosudbenog povjerenstva
Ivica Matičević

**RADIONICA
KREATIVNOG PISANJA**
**Put u središte
kratke priče**

Radionica kreativnog pisanja pod nazivom *Put u središte kratke priče* već 13 godina okuplja zaljubljenike u čitanje i pisanje. S izazovom kratke priče, polaznike radionice neumorno suočava njezin voditelj **Miroslav Mićanović**. Ovo je njegova kratka priča.

Miroslav Mićanović, rođen 1960. godine u Brčkom. Živio u Gunji. Diplomirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Objavljuje poeziju, prozu i kritike na radiju, u dnevnim novinama i časopisima. Tekstovi su mu nagrađivani i uvrštavani u različite antologije, izbore, preglede i prevedeni na druge jezike. Sastavio s B. Čegecom pregled hrvatskoga pjesništva osamdesetih i devedesetih *Strast razlike, tamni zvuk praznine (Quorum, 1995)*. Autor antologije suvremenoga hrvatskog pjesništva *Utjeha kaosa* (2006), prevedene na engleski (*The Consolation of Chaos, Relations, HDP, 2007*) i mađarski jezik (*A káosz vigasza. Kortárs horvát költők antológiája, Jelenkor, 2009*), e-izdanje Zagrebačke slavističke škole (www.hrvatskiplus.org). Sudionik hrvatskih i europskih književnih festivala, voditelj radionica poezije i kratke priče. Dugogodišnji je urednik časopisa *Quorum*, biblioteka u Nakladi MD i autorskih knjiga kod različitih hrvatskih izdavača (Meandarmedia, CeKaPe...). Radi u Agenciji za odgoj i obrazovanje. Živi u Zagrebu.

Objavio: *Grad dobrih ljudi*, 1984, e-izdanje d:p:k:m: 2005; J. Matanović, V. Bogišić, K. Bagić, M. Mićanović, *Četiri dimenzije sumnje*, 1988; *Zid i fotografije kraja*, 1989, e-izdanje d:p:k:m: 2008; *More i prašina* (grafika V. Zelenko), 1991; *Job / Hiob* (grafika F. Vejzović), 1991; *Zib*, 1998, 2001; B. Čegec, I. Prtenjača, M. Mićanović, *Nitko ne govori hrvatski / Personne ne parle croate*, 2002, 2003; *Trajekt*, 2004, *Prom*, prijevod na poljski, Katowice, 2011; B. Čegec, S. Karuza, M. Mićanović, *Tri krokodila*, 2005; *Zapadni kolodvor*, 2006; *Jednosmjerna ulica*, 2010; *Tisoč majhnih sonc na razbitem steklu*, Ljubljana, 2011; *Dani*, 2011; *Divji pes*, Ljubljana, 2011; *Vrt s 1001 žaruljom*, 2012; *Jedini posao*, 2013; *Soba Jacka Nicholsona*, 2016, *Virgule d'ete*, 2016.

RADIONICE
RADIONICE ČITANJA (I PISANJA)

Od vida do nevida

PIŠE EVELINA RUDAN KAPEC

Ovo je treća zaredom radionica koju ću zajedno s polaznicima, učenicima zabočkih srednjih škola, održati u Zaboku. I treći put zaredom muku mučim oko najavnoga teksta. Prva dva puta nekako izmigoljih, ali ovaj put mi ne gine. A zašto muka? Uglavnom zato što drugi bolje pišu o tome što smo radili (vidi npr. tekstove Tine Marušić koja nas je pratila) nego što to ja mogu unaprijed znati, i nego što to želim reći onima koji će doći. I nema to veze s tim postoji li unaprijed pomno pripremljena koncepcija. To imam, kako ne. Metodičari bi, čini mi se, mogli biti prilično zadovoljni. Sve ona ima: i motivacijski uvod, i plan rada, i popis tekstova kojima ćemo se baviti (širi, srednji i skromniji, za svaku moguću situaciju po jedan) i ideju o ishodima. Samo sa Zabokom stvari stoje ovako: dosad je sve uvijek ispalo bolje od planiranog, što posve sigurno nije toliko do planskog dijela mene, nego upravo do onog neplanskog, onog koji se iznjedri u susretu, onog koji uključuje naše međusobno prepoznavanje, onog do kojeg tekstovi odvedu i polaznike i mene. A kako su mi polaznici i polaznice dosad bili izvrsni, i kako je prof. Dinka Tomašković-Presečki mirno i odlučno osiguravala sve što je trebalo, odvodilo nas je daleko.

No, da bi suigra bila uspješna, čini mi se da je dobro tajnama ostaviti njihove tajne, odnosno ne baš previše unaprijed

otkrivati što ćemo i kako ćemo raditi. Jer, naime, svaki put do sada radili smo isto: čitali smo poeziju. I svaki put dosada činili smo to različito. Prvi put kao kritičari i urednici u radionici pod naslovom: *Da sam ja urednik/urednica (u časopisu poezije)*. Zanimalo me kako bi prošle pjesme eminentnih i manje eminentnih, poznatih i manje poznatih, Nobelom ovjenčanih i Nobelom promašenih, kanonski utvrđenih i kanonski neprepoznatih pjesnika i pjesnikinja kad učenici i učenice ne bi znali tko su autori tih pjesama i kad ne bi imali nikakve književnopovijesne i kritičke podatke o njima. Oformili smo nekoliko uredništva (nakon kraćeg upoznavanja), podijelili tekstove, čitali ih samostalno, čitali ih u grupi, argumentirali svoj izbor, tj. to su činili oni, a ja sam uglavnom moderirala rasprave različitih uredništva. S iznimkom vrlo starog Villojna, većina autora i autorica bili su suputnici 20. stoljeća (od Pasternaka do Petrarca da ostanemo samo na slovu P). Čitali smo ih u prijevodu pa me zanimalo i možemo li otkriti iz koje jezične i kulturne tradicije dolaze ti tekstovi (cijelo vrijeme tih rasprava, gotovo do samog kraja, posve anonimni), ima li u tekstovima nešto što bi ih odvelo u određeno razdoblje, mogu li otkriti u njima kanonski i nobelovski potencijal, odnosno hoće li se prosudbe ad hoc uređenih uredništva složiti u nekoj mjeri s književnopovijesnim mjestima tih autora ili će ih vidje-

ti i čuti na drukčiji način. A onda smo svojim pjesničkim tekstovima odgovarali na te predloške i urednički se posao zarotirao iznova.

U drugoj radionici *Od književnog teksta do zvuka, pokreta i natrag*, istraživali smo mogućnost sinkretističkog čitanja lirike na tekstovima suvremenih autora i autorica (Ana Brnardić, Dorta Jagić, Krešimir Bagić, Miroslav Kirin, Miroslav Mićanović...) o čemu već postoji izvrstan tekst prof. Tine Marušić (<http://danigjalskog.com/2016/10/od-književnog-teksta-do-zvuka-i-pokreta-i-natrag-poetske-glazbene-i-scenske-umjetnicke-minijature>), pa o tome ne moram dulje. Pjesme su dakle polaznici čitali svojim instrumentima, svojim glasovima u jednom dijelu radionice, i svojim pokretima i tijelima u drugom dijelu. Svaka radionica dosad (uz već spomenute autore i autorice) uključivala je ekstenzivne preporuke suvremene hrvatske poezije, pojedinačne za konkretnog polaznika, za grupu u kontekstu njihova radioničkog istraživanja i uvida i iskazanog interesa za određenu poetiku ili za sve polaznike na kraju.

Radionica koja nam predstoji pod radnim je naslovom: *Od vida do nevida* (što je posudba naslova jednog Kaštelanova ciklusa iz zbirke *Divlje oko*) i istraživat ćemo vizualne mogućnosti (vizualne u najširem smislu jer osim olovaka, tuševa i boja, dobro će nam doći i pokoji fotoaparat) čitanja suvremene poezije. Jer temeljni je, ali i posve pristrani, cilj ovih radionica zatravit poezijom što veći broj potencijalnih i stvarnih čitatelja i čitateljica, osigurati prostor sukreacije i podebljati neformalnu lekturu različitim još neuvrštenim pjesničkim imenima. Hoće li nam i kako namjeravano uspjeti, to se ne zna pouzdano. Dođite, vidite i sudjelujte.

Doc.dr.sc. Evelina Rudan Kapec rođena je u Puli 1971. Kroatistiku i južno-slavensku filologiju diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 2000. do 2003. godine bila je tajnica Zagrebačke slavističke škole. Kao znanstvena novakinja od 2000. godine radi na Katedri za hrvatsku usmenu književnost Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Doktorsku disertaciju pod naslovom: *Nadnaravna bića i pojave u usmenim predajama u Istri* obranila je 2010. godine.

Objavila je zbirke pjesama: *Sve ča mi rabi ovega prolića* (2000), *Posljednja toplu noć* (2002), *Uvjerljiv vrt* (2003) - u elektroničkom izdanju, *Breki i čuki te Pristojne ptice* (2008). Zastupljena je u nekoliko književnih antologija. Objavljuje u brojnim časopisima, a pjesme su joj izvođene na programima Hrvatskog radija, dok su neke prevedene na slovenski, češki, engleski, njemački, španjolski, talijanski i nizozemski jezik. S obitelji živi i radi u Zagrebu.

RADIONICE

FOTORADIONICA

Kod majstora učitelja

P I Š E SANDRA ŠKREBLIN

Dragutin Škreblin je prvi susret s fotografijom imao u osnovnoj školi u Svetom Križu Začretju u sklopu Kluba mladih tehničara. Crno-bijeli film, kamera, laboratorij, ručna izrada, bili su početak.

Upis u Školu za primijenjenu umjetnost u Zagrebu, smjer fotografija, produžio je spoznaje o fotografiji i donio mu nova znanja i vještine. Nakon završene srednje škole (1982.) i odrađenog vojnog roka, zapošljava se u Zaboku u fotografskoj radionici Foto Nadilo (1984.) i već za nekoliko godina (1988.) preuzima radionicu i postaje samostalni obrtnik.

U počecima radi u malom ručnom laboratoriju, razvija filmove, izrađuje fotografije (najprije crno-bijele, kasnije u boji), retušira negative, fotografira. Ulaže u opremu i strojeve, a s time stječe i nova znanja o novim tehnologijama, najprije analognim, kasnije digitalnim.

Bavi se raznim vrstama fotografije: portretnom, reportažnom, medicinskom, reklamnom, pejzažnom, arhitektonskom.

Dolaskom digitalne fotografije šire se i mogućnosti primjene fotografije. Tako se počinje baviti i digitalizacijom negativa, dijapozitiva, obradom i pripremom fotografija za ispis ili objavu na različitim medijima, izrađuje fotografska povećanja i ispisuje fotografije na velikim formatima.

Polaganjem majstorskog ispita 2002. godine, tj. dobivanjem licence, postaje majstor učitelj i kroz njegovu radionicu je 11 učenika odradilo praktični rad. Edukacijsku ulogu ostvaruje i kroz fotoradionice u sklopu *Dana K.Š. Gjalskog* od 2009. godine.

Član ULUPUH-a, sekcija za fotografiju, postaje 2008. i u jednom mandatu obnaša dužnost člana Umjetničkog savjeta sekcije za fotografiju. Imao je dvije samostalne izložbe i sudjelovao na desetak skupnih širom Hrvatske. Radovi su mu objavljeni u brošurama, časopisima, knjigama (*Zabok u slikama*, *Red Carpet - Tkanje Brenda, Z - A Po crvenom tepihu*), na razglednicama... Fotografije obrađuje, priprema i oprema za izložbe. Suraduje s institucijama (Akademija dramskih umjetnosti, Ministarstvo kulture) i recentnim autorima (Ivo Pervan, Lupino, Mara Bratoš, Damir Fabijanić, Željko Koprolčec, Šime Strikoman, Tomislav Marić, Luka Mjeda i mnogi drugi).

Znanje i iskustvo koje posjeduje želio bi prenijeti i mladima koji odrastaju u novom vremenu u kojem je digitalno potisnulo film, a uvrijezilo se vjerovanje da svatko tko ima skupi fotoaparat (ili mobitel) može biti fotograf. Na taj je način obezvrijedeno jedno vrlo zanimljivo i zahtjevno zanimanje u kojem uvijek ima prostora za učenje i napredovanje.

Deset kreativnih godina

PIŠE CARMEN BAČURA POTOČIĆ

Rodena sam 1972. i odrasla u Zagrebu, doduše najranije djetinjstvo sam provela u Lučkom koji je danas dio Novog Zagreba, a u vrijeme kad sam ja bila dijete to je bilo malo mjesto, čak selo pored Zagreba. Moji baka i djed, s kojima smo tada živjeli, imali su pravo seosko domaćinstvo s konjima, kravama, svinjama, kokošima, vrtom i voćnjakom i sa svime onime što k tome pripada. Moja najranija sjećanja vežu se uz djeda koji za mene i moju sestru rezbari drvene igračke i baku koja radi sir. Bila je i jedna stara pumpa u dvorištu gdje smo uvijek prali povrće iz vrta, a najslađe su bile mrkve koje smo mi djeca sami iskopali i potom oprali pod pumpom. U štali na jednoj vješalici visio je mali plavi lončić iz kojeg smo, čim je baka pomuzla kravu, pili toplo mlijeko. Pamtim i razne mirise tog mog seoskog života.

U vrijeme kada sam trebala krenuti u školu, preselili smo se u centar Zagreba, na Trešnjevku. Mislim da sam tada, u tatinjoj garaži prepunoj alata i u bezbrojnim satima provedenim uz njega dok je nešto popravljao, radio, sastavljao i farbao, usvojila neke vještine koje su me usmjerile prema likovnosti i umjetnosti. Naravno da je likovni bio moj najdraži predmet u

osnovnoj školi, a negdje u 6. razredu, kada sam od svog profesora saznala da postoji srednja škola u kojoj se uči crtati i slikati, znala sam da je to moj put. I tako sam upisala Školu primijenjenih umjetnosti i dizajna. Strašno sam voljela tu školu, odnosno dobro sam se tamo osjećala jer sam uživala na nastavi crtanja i slikanja na slikarskom odjelu. Tamo sam stekla i doživotna prijateljstva, a to je bilo razdoblje 80-tih i nekako je sve prebrzo prošlo.

Završetak srednje škole obilježava borba za osamostaljenje Hrvatske i prvi izbori jer taman sam napunila 18 pa sam mogla glasati. Odmah nakon srednje škole 1991. upisala sam likovnu akademiju u Zagrebu, nastavnički smjer. Početak studentskih dana zauvijek ću pamtit po turbulentnim emocijama velikog zadovoljstva jer sam upisala studij o kojem sam sanjala, ali i po strepnjama i strahu iz te ratne godine koje sam provela u podrumima i skloništim na Jabukovcu i na Filozofskom fakultetu. Ja spadam u tzv. ratnu generaciju studenata.

Umjetnost, u bilo kojoj formi, izuzetno je važna i za svakog pojedinca i za društvo u cjelini

Često razmišljam je li to što sam najstarija od šestoro djece svoje obitelji nekako nesvjesno utjecalo na mene pa sam upisala baš nastavnički smjer na ALU. Starija sestra je pomalo i učiteljica svojoj mlađoj braći i sestrama, zar ne? Još za vrijeme studija počela sam izlagati na skupnim i samostalnim izložbama, a postala sam i članica Hrvatskog društva likovnih umjetnika. Tijekom studija više sam bila usmjerena na umjetnički, slikarski dio, i nisam baš bila sigurna da ću ikada raditi u školi. Čak sam i radila u jednoj zagrebačkoj osnovnoj školi, kratko na zamjeni, i zaključila kako to nije za mene. Ali kako to u životu obično bude, neki susreti i događaji odvedu nas kamo nismo planirali, a kasnije shvatimo da je to zapravo i trebalo tako biti. Jednog sam dana, mislim na otvorenju neke izložbe, sreća kolegicu s faksa, Zabočanku, koja mi je rekla da radi u novootvorenoj umjetničkoj srednjoj školi u Zaboku i da trebaju profesore za umjetničke strukovne predmete i evo, već 20 godina radim u Školi za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok.

Moj pedagoški put i rad od tada se razvija i raste. Moram zahvaliti svim svojim učenicima, i bivšima i sadašnjima, jer me oni svojim osobnostima i afinitetima izazivaju i potiču. Zahvalna sam im na svim prilikama u kojima sam ih mentorirala te su osvojili brojne državne nagrade i priznanja, što je za mene velika potvrda da radim dobro. Upravo zbog njih, zapravo za njih, napisala sam udžbenik *Grafičke tehnike: udžbenik za srednje škole s programima vizualnih umjetnosti i dizajna* (Školska knjiga, 2014.) Nezaobilazan i neizostavan oblik rada, onaj u vlastitom ateljeu omogućuje mi nadogradnju iskustava u likovnom izražavanju koja se trudim prenijeti učenicima. Moj likovni rad vezan je prvenstveno uz slikarstvo i grafiku. Likovno stvaralaštvo je proces koji nema recepta, a kreativan proces odvodi me u razne smjerove u kojima nove ideje vežem i spajam s postojećim iskustvima koja nisu vezana isključivo i samo za likovne umjetnosti. Sve ono što me okružuje i vizualno i u bilo kojem dugom smislu, emotivnom, obiteljskom, poslovnom...moji sinovi, suprug, obitelj, prijatelji, kolege, učenici... rad u vrtu, šivanje, kuhanje, vožnja autom... sve čemu sam izložena, je za mene izvor inspiracije. Trenutno u svojim radovima istražujem i spajam grafičko svojstvo multiplikacije i otiskivanja s

IZ PROGRAMA

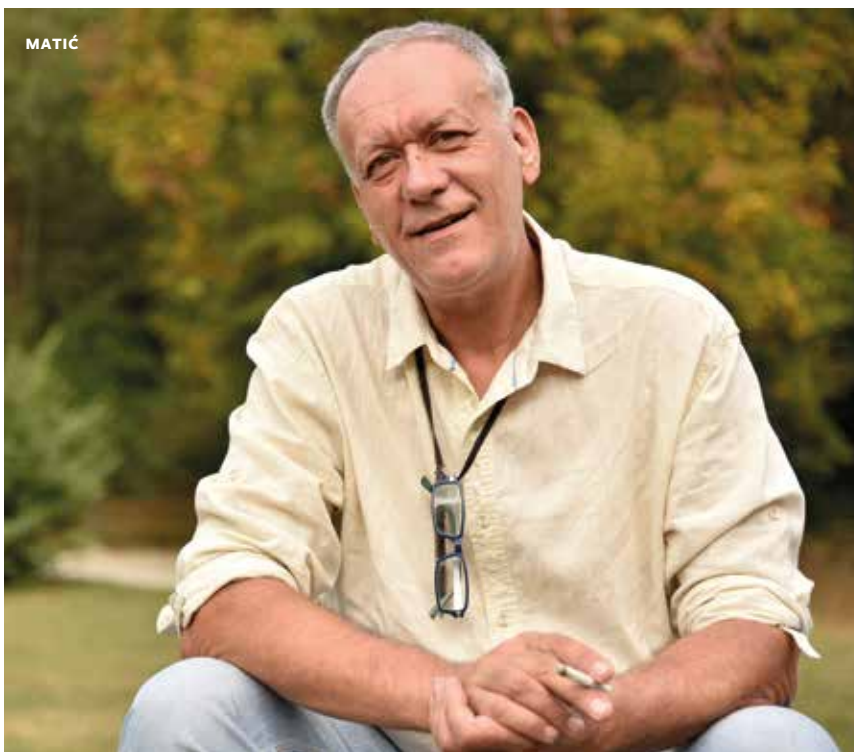
PREDSTAVLJANJE KNJIGE

Edi Matić:
Regija stranaca

ostalim likovnim tehnikama – crtanjem, slikanjem, kolažom, s trodimenzionalnim oblikovanjem, a koristim i šivači stroj kojim izrađujem tekstilne kolaže koje integriram u radove.

Smatram da je umjetnost, u bilo kojoj formi, izuzetno važna i za svakog pojedinca i za društvo u cjelini te se rado odazivam na događanja u kojima mogu pokazati i prenijeti svoja znanja i vještine. Tako mogu s ponosom reći da od 2007. godine vodim Likovne radionice umjetničke grafike u sklopu Kulturne manifestacije *Dani K. Š. Gjalskog* u Zaboku.

Radionica... i sama riječ kaže da će netko nešto raditi, a likovna radionica je posebna jer garantira opuštenu atmosferu, ugodno okruženje, zabavan rad i na kraju konkretan produkt rada, artefakt. Tijekom godina vođenja ove grafičke likovne radionice ustanovila sam da se na nju prijavljuju mladi koji vole sudjelovati u nečem posebnom, u zajedničkom procesu stvaranja, istraživati i isprobati nešto novo, ali i pokazati što znaju. To me inspirira da osmislim teme vezane za umjetničku grafiku koju integriram u neka druga područja pa ona postaje primijenjena grafika. Najviše volim kada tijekom radionice smislimo što bi mogli raditi sljedeće godine. Ove godine izradimo linoreške matrice s uzorcima koje ćemo otisnuti na tekstil, konkretno na jastuke koji će biti dio opreme za klupe izrađene recikliranjem drvenih paleta. Dakle osim što ćemo smisliti i nacrtati tekstilni uzorak za jastuk, a tu će Gjalski biti inspiracija svojim djelima, izradit ćemo matrice koristeći nožiče i dljetza za rad na linoleumu. Matricu ćemo otisnuti na jastučnice koristeći grafičku prešu. Ujedno ćemo piliti, rezati i spajati drvene palete. Reciklirat ćemo ih i od njih oblikovati klupe, naravno uz završnu obradu brušenjem i bojanjem. Evo, to je ukratko opseg poslova jednog likovnog radioničara za ovu godinu. Kakve li su to vještine zalutale u likovnu radionicu?

Prvi gost u jesenskom dijelu ovogodišnjeg ciklusa **Književnosti u Zelenoj**, koji kao i obično počinje tijekom *Dana Gjalskog* kada je svima na pameti samo „lijepo štivo”, bit će splitski pisac **Edi Matić**, koji će promovirati svoj treći roman – *Regiju stranaca* (Hena com, 2016.).

Regiju stranaca neki su kritičari duhovito nazvali balkanskim, tranzicijskim gulašem: jezičnim, žanrovskim i geopolitičkim složenjem koji na vješt, crnohumorni način pripovijeda o povijesnim i političkim zbivanjima, garniranim teorijama zavjere. Epicentar zbivanja kosovska je zabit, opskurno mjesto Veliki Trnovec koje je tajni svjetski centar korupcije, krijumčarenja heroinom, oružjem i ženama, premda se radnja odvija i na brojnim drugim lokacijama, zbog čega ima i elemenata „romana ceste”.

Glavni likovi su tri ‘poštena’ pa

čak i simpatična lopova, koji simboliziraju surovu tranzicijsku realnost, u kojoj se ipak nađe mjesta i za ljubav. Roman se zbog zanimljivog kriminalističkog zapleta čita „u dahu”, no krasi ga i majstorski dočarana atmosfera, pomno profilirani karakteri te dinamičnost, zbog čega ga je lako zamisliti i u filmskoj verziji.

Publika voli Matića, a voli ga i kritika: njegov prvi roman, *Ovdje fali ženska ruka*, (Naklada Ljevak, 2008.) ulazi u finale VBZ-ovog natječaja za neobjavljeni roman 2007., nominiran je za nagradu Kiklop i ušao je u užu izbor za nagradu Tportal; drugi roman – *Grimalda* (Naklada Ljevak, 2012.) dobio je književnu nagradu Steiermärkische Bank i izdan je u Austriji, Srbiji i Makedoniji.

Svestrani Matić je grafički dizajner koji je studirao elektrotehniku, glazbeni producent, humanitarac i fotograf, pjesnik i romanopisac.

KNJIŽEVNA VEČER

Borivoj Radaković

U Gradskoj knjižnici družimo se s **Borivojem Radakovićem**, jednim od najznačajnijih predstavnika suvremene hrvatske književnosti, koji će, uz moderatora Zorana Simića, predstaviti svoj roman *Što će biti s nama*. To je roman u stihovima u kojem Radaković jezično i stilski superiorno opisuje Zagreb u nedefiniranoj budućnosti, a zapravo govori o problemima današnjeg društva.

Borivoj Radaković rođen je 1951. u Zemunu. Na zagrebačkom Filozofskom fakultetu diplomirao je komparativnu književnost i jugoslavistiku. Objavio je romane *Sjaj epohe* i *Što će biti s nama*, zbirke novela *Ne, to nisam ja* i *Porno*, knjigu drama *Plavi grad* te izbor iz vlastite proze *Jako*. Priredio je izbor iz lezbijske poezije *Dvije*. Jedan je od osnivača FAK-a te vrstan prevoditelj s engleskog jezika.

PUB KVIKZ

Kviz je vrsta društvene igre zasnovana na ispitivanju znanja i vještina iz različitih područja, najčešće natjecateljskog karaktera. Kad se tome pridodaju ekipe od 3 do 5 igrača, tridesetak pitanja, dobra glazba i odlična zabava, dobije se pub kviz.

Pub kviz u **Old Rock Baru** nastao je u suradnji s Gradskom knjižnicom Ksaver Šandor Gjalski iz Zaboka čije knjižničarke, Tena Srebačić i Kristina Glas, pripremaju pitanja i vode kviz. Natjecatelji istovremeno odgovaraju na trideset pitanja iz različitih područja te na trideset glazbenih pitanja, a najbolja ekipa osvaja nagradu. U ovoj kvizu možda se dotaknemo i Gjalskog, Nagrade Gjalski, Dana Gjalskog... Stoga, informirajte se na vrijeme. U svakom slučaju, zabava je zagarantirana.

KAZALIŠNA PREDSTAVA

Taksimetar

Nova predstava **Teatra Exit**, po tekstu istaknutoga slovenskog pisca Gorana Vojnovića i u režiji Matka Raguža, angažirana je komedija koja, osim izrazito naglašene društvene i političke dimenzije, propituje suvremene moralne vrijednosti i razne prikrivene predrasude. U središtu je priče zagrebački taksist Roman u čiji automobil ulaze različiti ljudi – konceptualni umjetnik, profesionalni demonstrant, transvestit, bivši panker, svećenik početnik, stari usamljeni profesor marksizma i drugi – svaki sa svojim problemima i frustracijama izazvanima vremenom u kojem žive. Svi ti likovi unose svoje priče i poglede u običan i prilično neuspješan život glavnog junaka. Taksistu Romana utjelovljuje Zijad Gračić dok sve ostale likove glumi Robert Budak.

Vedran Kocelj i Krešimir Starčević

Vedran Kocelj (Dubrovnik, 1977.) diplomirao je trubu na Glazbenoj akademiji u Ljubljani u razredu Stanka Arnolda. Usavršavao se na majstorskim tečajevima kod Johna Wallecea, Boa Nilsona i Eda Carrola. Bio je član Omladinskog orkestra Gustav Mahler na europskoj turneji 2000. godine pod vodstvom Pierrea Bouleza.

Svestrani glazbenik s afinitetom prema različitim stilskim razdobljima, već je četrnaest godina prvi trubač Simfonijskog orkestra Hrvatske radiotelevizije, ujedno i član Cantus ansambla specijaliziranog za suvremenu glazbu i stalni suradnik Hrvatskog baroknog ansambla. Pet godina koliko je postojao, svirao je u Hrvatskom brass kvintetu. Jedan je od vodećih solista na trubi sa širokim rasponom repertoara među kojim su neki od najzahtjevnijih koncerata za ovaj instrument poput onih Andréa Joliveta ili Michaela Haydna.

Krešimir Starčević (Zagreb, 1988.) počeo je učiti klavir tek sa 12 godina, a 2007. upisuje Muzičku akademiju u Zagrebu u razredu Đorđa Stanettija. Preddiplomski studij završio je 2011. godine Magna cum laude, dok je diplomski studij završio 2013. Akademsku godinu 2012./2013. proveo je na Sveučilištu za glazbu i primijenjene umjetnosti u Beču u razredu Stefana Vladara. Za postignuća u toj godini nagrađen je Dekanovom nagradom.

Pohađao je seminare uglednih pijanista i pedagoga i surađuje s uspješnim hrvatskim glazbenicima. Od 2009. do 2014. godine sudjelovao je u organizaciji ciklusa Virtuoso, a 2014. i 2015. obnašao je funkciju umjetničkog voditelja Zagrebačkih ljetnih večeri.

PROGRAM

Aleksander Arutiunian

Koncert za trubu i orkestar u As-duru (skladateljeva transkripcija za trubu i klavir)

Aleksandar Skrjabin

Četiri preludija za klavir iz opusa II

Dubravko Detoni

Fanfaronitis za trubu i klavir

Sergej Rahmanjinov

Preludij za klavir u cis-molu, opus 3 broj 2

Aleksandar Glazunov

Albumblatt za trubu i klavir

Anton Arensky

Koncertni valcer za trubu i klavir

KONCERT

Svemirko

Svemirko je nova inkarnacija glazbenika i producenta **Marka Vukovića**, koji je u prošlosti izdavao kao Kimekai te pod raznim drugim pseudonimima, no ovdje je riječ o potpunom zaokretu, nečem novom i drugačijem. Početkom ove godine Vuković objavljuje svoj debitantski album *Vanilija* na glazbenoj etiketi Više manje zauvijek, do sada odlično prihvaćenim od strane kritike i slušateljstva u regiji pa i u svijetu.

Album *Vanilija* zbirka je intenzivnih, zvučno-aromatičnih i plesnih pjesama koje Vuković naziva emo-macho pop glazbom i opisuje kao novi derivat žanra synthpop. Snimanje, miks i produkciju albuma potpisuje Marko Vuković, mastering je odradio glazbenik, video i konceptualni umjetnik Lionel Williams poznatiji kao Vinyl Williams, dok dizajn naslovnice potpisuje Jeremy Nealis.

Rastuća popularnost dovela je do formiranja benda u kojem su uz Vukovića još i Branimir Blažević, Tomislav Đudarić, Toni (Marin) Tandara i Bojan Bojkov.

ULAZ 20 kn

(besplatan ulaz za publiku koja će se odazvati promociji knjige *Edija Matića* koja počinje u 20 sati na istom mjestu)

IZLOŽBA

Centripetalne fuge

Istaknuti hrvatski slikar **Vatroslav Kuliš** predstaviti će se u Velikoj galeriji Grada Zaboka 23. listopada, u sklopu manifestacije *Dani Gjalskog*. Umjetnik za izložbu priprema nove radove velikog formata iz 2016., iz ciklusa *Centripetalne fuge*, koje još nije izlagao u Hrvatskoj pa će izložba u Zaboku biti prva galerijska prezentacija novog ciklusa. Radovi u tehnici akrila i kolaža na papiru, žestokih gesti i kolorita, ukazuju u kontinuitetu na traganje za „prostorom osobne slobode”, kako je primijetio likovni kritičar Edward Lucie Smith.

Naime, Kuliš je unutar korpusa recentnog hrvatskog slikarstva jedan od glavnih protagonista apstraktnog i postapstraktnog ekspresionizma, s posebnim senzibilitetom prema motivima iz prirode, poput vode, mora i mediteranskog pejzaža. Međutim, u novim radovima mogu se dešifrirati tri polazišna motiva: sunce, cvijet i vrtlog, koje slikar koristi kao inspiraciju za složene kompozicijske sustave longitudinalnog formata. Edward Lucie Smith je Kuliševo slikarstvo doveo čak i u politički kontekst istočnih zemalja poslijeratne Europe, gdje je „slobodno slikana apstraktna umjetnost nosila odjeke stava po kojemu je apstraktni ekspresionizam apsolutna paradigma slobode i protuteža anti-individualističkoj, autoritarnoj soc-

realističkoj doktrini”, ali jednako tako iščitava Kuliševe slike kao „radosno slavljenje prirode i postojanja”, upravo na tragu kontinuiteta velike tradicije suvremenog hrvatskog pejzaža Juga i mediteranskog prostora.

Tonko Maroević istaknuo je kako Vatroslav Kuliš spada među umjetnike koji nisu izgubili vjeru u potencijale slikarstva „pa tu vjeru potvrđuje primjerenom afirmacijom snažne kolorističke izražajnosti, kroz strastven i razveden osobni rukopis, poput protuotrova svakoj ravnodušnosti i apatiji”. Miroslav Gašparović naglasio je kako novi ciklus *Centripetalne fuge* ukazuje na radove koji su novi segment Kuliševa stvaralaštva i koji „integriraju njegovo umjetničko iskustvo proteklih godina, otvarajući nove prostore na kojima će se njegovo slikarstvo ubuduće temeljiti”. Svi su se spomenuti likovni kritičari složili kako je ovaj umjetnikov ciklus jedan od prijelomnih trenutaka u njegovom radu posljednjih godina, pun dinamike i nove kolorističke palete, gdje kroz istraživanje formalnih, tehničkih ili idejnih postavki slikarstva Kuliš bez straha eksperimentira s kreativnim dilemama i novim motivima.

Kustosica izložbe: Iva Körbler

Vatroslav Kuliš rođen je 1951. godine. Zagrebačku Školu primijenjene umjetnosti završio je 1971. godine. Diplomirao je slikarstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1976., u klasi prof. Šime Perića. Od 1978. do 2002. godine radio je u Leksikografskom zavodu Miroslav Krleža kao likovni urednik Opće enciklopedije i Hrvatskoga biografskog leksikona. Bio je član glumačke družine Histron, autor je nekoliko scenografskih i dizajnerskih rješenja u Hrvatskom narodnom kazalištu, kazalištu Komedija i Zagrebačkom kazalištu lutaka. Autor je nekoliko grafičkih mapa. Opremio je i ilustrirao brojne knjige. Značajan dio umjetničkog stvaralaštva obuhvaća i sakralni ciklus (mozaici, križni putevi, tematski radovi) u crkvama u Metkoviću, Klobuku, Čitluku, Širokom brijegu i Melbourne-u.

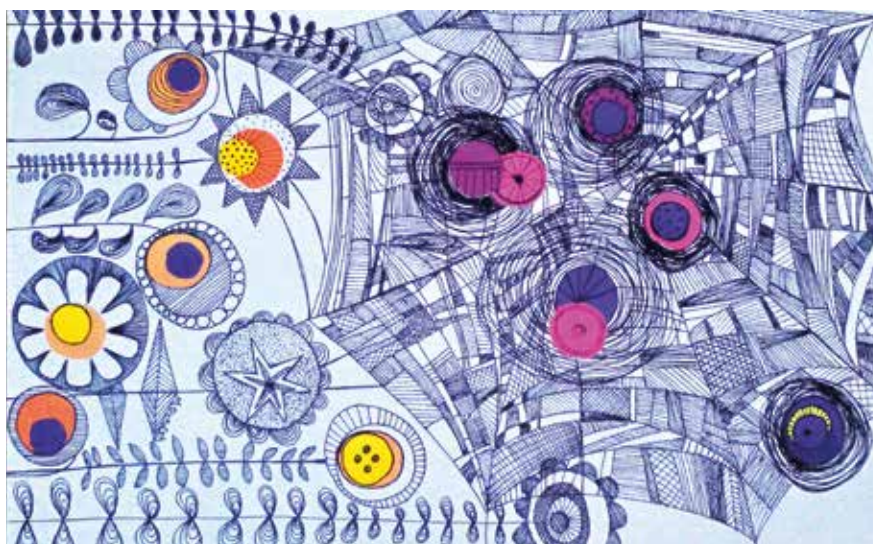
Dobitnik je nekoliko nagrada i priznanja među kojima su odličje Red Danice Hrvatske s likom Marka Marulića 1997., državna nagrada Vladimir Nazor za 2000. godinu, godišnja nagrada Galerije Forum za 2003. godinu te Nagrada za životno djelo grada Metkovića 2015. godine. Radovi mu se nalaze u muzejima i galerijama u Hrvatskoj te u mnogim privatnim zbirkama u Hrvatskoj i svijetu. Izlagao je na više od 150 samostalnih i preko 120 grupnih izložbi u zemlji i inozemstvu.

IZLOŽBA

Putovanja Marjete Đurđek

Marjeta Đurđek rođena 1980. godine, učiteljica je likovne kulture u OŠ Stjepana Radića, Brestovec Orehovički i OŠ Antuna Mihanovića u Klanjcu. Iza sebe ima nekoliko projekata kao što je idejno rješenje za Spomenik palim borcima u Bedekovčini, u suradnji s Ljiljanom Cvetko. Oslikavala je veliko uskršnje jaje koje se nalazi u Orehovici. Ove godine održala je svoju prvu samostalnu izložbu pod nazivom *Putovanja*. Uz rad u školi, u slobodno vrijeme vodi likovne radionice u okolnim mjestima, slika, crta, izrađuje cvjetne aranžmane te restaurira stari namještaj.

Na izložbi će biti izloženo dvadesetak radova, većinom crteža te nekoliko slika u tehnici grotadž. Crteži su izvedeni u tehnici tuša i pera te oplemenjeni detaljima kolaža. Izložba nosi naziv *Putovanja* jer na svojim crtežima autorica prikazuje putovanje svojim svijetom mašte... mjestom gdje je sve moguće, a neobičnosti su normalne. Motivi koji se ističu jesu cvijeće, pejzaži, posebno zagorski brežuljci te puteljci koji često nemaju kraja pa gledatelju ostavljaju mogućnost da sami zamisle ostatak priče.

IZLOŽBA

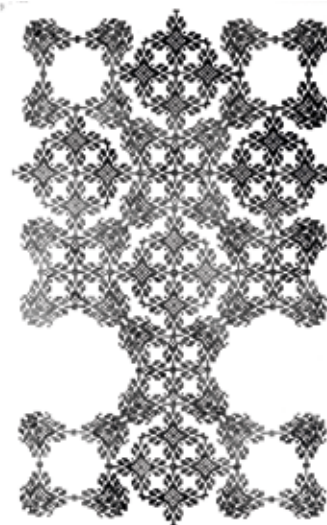
Istkani crteži

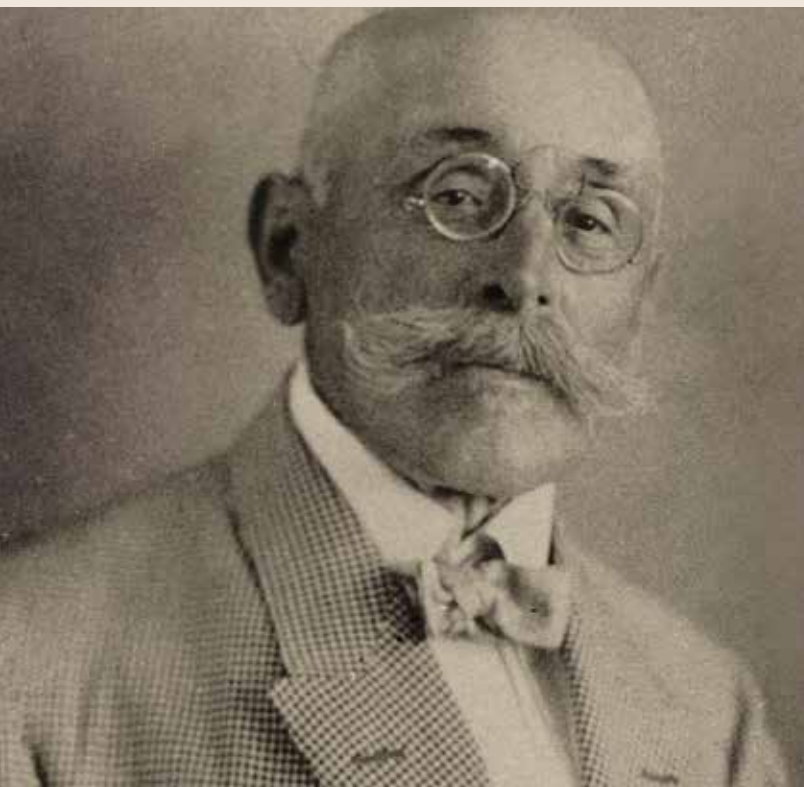
Izložba predstavlja pregled radova koji su nastali u okviru interesa za ornamentalne forme. Ornament i dekoracija su stoljećima bili integralni dio umjetničkog oblikovanja, sve do početka 20. stoljeća kada su naprasno odbačeni. Autor kroz svoj rad propituje neka od načela oblikovanja ornamenta, te optička svojstva dekorativnog oblikovanja. Zbog toga se pojam dekorativnosti u ovome slučaju koristi kao vrijednosno obilježje likovnog izraza, a ne u svom pejorativnom obliku.

Izložba se sastoji od više ciklusa, no može se istaknuti prvi ciklus koji se bazira upravo na optičkom karakteru dekoracije, dok drugi ciklus proizlazi iz istraživanja provedenog u okviru pisanja doktorske disertacije. Ova djela su prožeta metodom permutacije, uz pomoć ornamentalnih uzoraka iz odjela

tekstilnih rukotvorina Muzeja Slavonije u Osijeku. Nastojalo se istražiti na koji način postupak permutacije može dati nove oblikovne forme uz pomoć tradicionalnog ornamenta. Upravo ovaj specifični postupak umjetničkog oblikovanja na razini znanstvenog istraživanja nije toliko uobičajen u likovnoj praksi. Ovakvi radovi daju uvid u kojoj mjeri je moguće uskladiti znanost i umjetnost, a da niti jedno od ova dva područja ne izgubi svoj integritet.

Goran Kujundžić, akademski grafičar, rođen je 1976. godine. Na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu diplomirao je 2003. godine u klasi prof. Miroslava Šuteja, a doktorirao 2014. godine. Uz brojne skupne izložbe izlaže i samostalno, a kao autor djeluje unutar geometrijske apstrakcije. Radi kao docent na Učiteljskom fakultetu u Osijeku.

DANI KSAVERA ŠANDORA GJALSKOG

ZABOK ~ 23.-28.10.2017.

PONEDJELJAK 23. listopada

9:00-13:00

Likovno-poetska radionica
I riječ, i glas, i slika

(Dvorac Gjalski)

18:00

Otvorenje Dana K.Š. Gjalskog izložbom slika
Vatroslava Kuliša

(Velika galerija)

UTORAK 24. listopada

15:00

Proglašenje pobjednika i dodjela Male nagrade Gjalski
(OŠ K. Š. Gjalskog)

18:00

Izložba **Istkani crteži Gorana Kujundžića**

(Regalerija)

SRIJEDA 25. listopada

17:00

Predstavljanje Radionice kreativnog pisanja, Fotoradionice i Likovne radionice umjetničke grafike

(Gimnazija AGM)

ČETVRTAK 26. listopada

17:00

Proglašenje pobjednika i dodjela Nagrade Gjalski za učenike srednjih škola

(Gimnazija AGM)

PETAK 27. listopada

11:00

Dan Osnovne škole
(OŠ K. Š. Gjalskog)

17:00

Promocija **PoZiCe**, knjige literarnih i likovnih radova učenika Poreča, Zaboka i Crikvenice

(Gimnazija AGM)

19:00

Izložba **Putovanja Marjete Đurdek**

(Gradska knjižnica)

SUBOTA 28. listopada

16:30

Svečanost dodjele Književne nagrade Ksaver Šandor Gjalski

(OŠ K. Š. Gjalskog)

DOBRE LIBRE ~ DOBRE VIBRE ~ DOBRE LIBRE ~ DOBRE VIBRE ~ DOBRE LIBRE ~ DOBRE VIBRE ~ DOBRE LIBRE

20:00

Kazališna predstava
Taksimetar Teatar Exit

(Multimedijски centar)

20:00

Književna večer
Gost: **Borivoj Radaković**

(Gradska knjižnica)

20:00

Pub kviz

(Old Rock Bar)

19:30

Koncert
Vedran Kocelj (truba)
i Krešimir Starčević (klavir)

(Velika galerija)

20:00

Književna večer
Gost: **Edi Matić**

(Zelena dvorana)

22:00

Koncert
Svemirko

(Zelena dvorana)

SPONZORI

